

УДК:398.341:728.6

ТРАДИЦІ НАРОДНОГО ЖИТЛОВОГО БУДІВНИЦТВА В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ АРХІТЕКТУРІ

ТКАЧ О.В.^{1*},
СИВАШ Н.С.^{2*}

^{1*}Державний вищий навчальний заклад "Придніпровська державна академія будівництва та архітектури", вул. Чернишевського, 24-а, 49600, Дніпропетровськ, Україна, тел. +380970715079, e-mail: ovtcachst@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-8494-0774

^{2*}Державний вищий навчальний заклад "Придніпровська державна академія будівництва та архітектури", вул. Чернишевського, 24-а, 49600, Дніпропетровськ, Україна, тел. +380669567378, e-mail: syvash2015@i.ua, ORCID ID: 0000-0001-6008-7505

Анотація. *Метою* цієї статті є огляд найпоширеніших способів використання елементів українських традицій народної архітектури й оформлення інтер'єрів помешкання. *Методикою* даного дослідження є аналіз зразків будівельних об'єктів, розташованих переважно на території Придніпровського регіону, зокрема Дніпропетровської області. *Наукова новизна.* Суспільство ХХІ століття потребує переосмислення прийомів вирішення форми та змісту в архітектурі. Творчість вітчизняних майстрів надає багатий матеріал для дослідження сучасного архітектурного процесу. *Практична значимість.* Усвідомлення неповторності й своєрідності національної історико-культурної спадщини, розуміння принципів інтеграції найкращих зразків народної творчості до сучасних культурних процесів створює підґрунтя для подальшого усталеного розвитку сучасного архітектурного потенціалу України.

Ключові слова: архітектура; дизайн; українське народне житло; сталий розвиток; екобудівництво

ТРАДИЦИИ НАРОДНОГО ЖИЛИЩНОГО СТРОИТЕЛЬСТВА В СОВРЕМЕННОЙ УКРАИНСКОЙ АРХИТЕКТУРЕ

ТКАЧ О.В.^{1*},
СИВАШ Н.С.^{2*}

^{1*}Государственное высшее учебное заведение "Приднепровская государственная академия строительства и архитектуры", ул. Чернышевского, двадцать четвертой, 49600, Днепропетровск, Украина, тел. +380970715079, e-mail: ovtcachst@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-8494-0774

^{2*}Государственное высшее учебное заведение "Приднепровская государственная академия строительства и архитектуры", ул. Чернышевского, двадцать четвертой, 49600, Днепропетровск, Украина, тел. +380669567378, e-mail: syvash2015@i.ua, ORCID ID: 0000-0001-6008-7505

Аннотация. *Целью* этой статьи является обзор самых распространенных способов использования элементов украинских традиций народной архитектуры и оформления интерьеров дома. *Методикой* данного исследования является анализ образцов строительных объектов, расположенных преимущественно на территории Приднепровского региона, в частности Днепропетровской области. *Научная новизна.* Общество ХХІ века требует переосмысления приемов решения формы и содержания в архитектуре. Творчество отечественных мастеров предоставляет богатый материал для исследования современного архитектурного процесса. *Практическая значимость.* Осознание неповторимости и своеобразия национального историко-культурного наследия, понимания принципов интеграции лучших образцов народного творчества в современных культурных процессов создает почву для дальнейшего устойчивого развития современного архитектурного потенциала Украины.

Ключевые слова: архитектура; дизайн; украинское народное жилье; украинский стиль; экостроительство

TRADITION OF FOLK HOUSING IN UKRAINIAN MODERN ARCHITECTURE.

ТКАЧ О.В.^{1*},
СИВАШ Н.С.^{2*}

^{1*}State Higher Educational Institution "Dnieper State Academy of Construction and Architecture" street. Chernyshevskogo 24th, 49600, Dnepropetrovsk, Ukraine, tel.+380970715079, e-mail: ovtcachst@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-8494-0774

²*State Higher Educational Institution "Dnieper State Academy of Construction and Architecture" street. Chernyshevskogo 24th, 49600, Dnepropetrovsk, Ukraine, tel.+380669567378, e-mail: syvash2015@i.ua, ORCID ID: 0000-0001-6008-7505

Abstract: *The purpose* of this article is to review the most common ways to use elements of Ukrainian traditional folk architecture and interior design house. *Methodology* of this study is to analyze samples of building facilities located mostly in Dnipro region, including Dnipropetrovsk region. Scientific novelty. The society of XXI century requires a rethinking methods of solution form and content architecture. Creativity local artists provides rich material for the study of contemporary architectural process. *The practical significance.* Awareness of the uniqueness and originality of national historical and cultural heritage, the understanding of the integration of the best examples of folk art to modern cultural processes creates the basis for further sustainable development of modern architectural potential of Ukraine.

Key words: architecture; design; Ukrainian folk housing; Ukrainian style; eco-construction

Постановка проблеми

Сучасна архітектура представлена розмаїттям стильових напрямів і тенденцій. На шляху до нових форм, сучасних естетичних і конструктивних рішень в архітектурному мистецтві й дизайні звернення традицій національної культури й до сьогодні залишається невичерпним джерелом високохудожніх зразків. Спадщини попередніх поколінь у поєднанні із досягненнями сучасної науки й техніки завжди є плідним. Стилзація, цитування, творче переосмислення образів і мотивів дають змогу створювати гармонійні сучасні архітектурні об'єкти.

Сьогодні загальносвітовою тенденцією є поживлення інтересу до об'єктів, виконаних в українському етнічному стилі.

Аналіз досліджень та публікацій

Теоретичному осмисленню шляхів формування, розвитку й форм реалізації українського стилю в дизайні й зокрема в архітектурі на сучасному етапі присвячено розвідки багатьох вітчизняних науковців. Модернізацію народних архітектурно-мистецьких традицій у період формування українського стилю та його подальші трансформації досліджували Нога О. П., Сластіон А. Г., Троценко В. К., Шумицький М. А., Чепелик В. В. та інші. Аналізу використання народних традицій у сучасному предметно-просторовому середовищі присвячені наукові роботи Бондаренко І. М., Георгієвої О. С., Мельниченко Г. Ю., Чернявського В. Г., Митрофанової Є. В. й інших вчених. Об'єктом наукового вивчення стали засоби створення сучасного національного українського інтер'єру (Кузнецова І. О., Лобода О. В.); різні аспекти використання етномотивів у дизайні споруд громадського призначення розглядали Рудик Д. Є., Божинський Б. І., Обуховська Л. В., Шинкарук І. В., Олійник О. П., Пилева В. А., А. І. Громнюк та інші.

Відзначають новий сплеск захоплення національними традиціями й фахівці-практики. Портфоліо провідних архітектурних студій і дизайн-агенцій містять значну кількість матеріалів, присвячених презентації споруд та інтер'єрних рішень у стилі українського етно.

Мета статті

Завдання створення функціонального, комфортабельного й естетично привабливого середовища не є принципово новими для вітчизняної будівельної галузі. В усі часи цей комплекс проблем був актуальним, хоч іноді й інтуїтивно вирішувалася не одним поколінням українських будівельників з прадавніх часів. Метою статті є аналіз способів використання надбань традиційного українського житлового будівництва у сучасній практиці зведення й опорядження житла.

Виклад матеріалу

Повернення до традицій на початку III тисячоліття не є винятково вітчизняним явищем. Так дослідник сучасного мистецтва, професор Данилюк В. Я. зазначає, що «дизайн має двоїсту природу з огляду на об'єднано-роз'єднанчі процеси, що відбуваються у світі: з одного боку, він сприймає від навколишнього світу інтеграційні, міжнаціональні віяння та, модифікуючи їх, віддає у тому ж інтернаціональному вигляді. З іншого боку, дизайн намагається творити й у рідкісних пошуків власної ідентичності окремих націй, відтворюючи у своєму продукті унікальність. Натомість під дизайном нині у більшості випадків вважається вестернізована художньо-проектна діяльність на ґрунті високих технологій західного походження. Водночас вестернізація художньо-технічної культури всього світу має поверховий характер. Захід не спроможний вторгнутися в архетипи інших культурно-цивілізаційних конгломератів настільки, щоб докорінно змінити їх, уподібнивши собі. Це положення розповсюджується і на сферу дизайнерської діяльності» [1].

Вперше український архітектурний стиль був теоретично обґрунтований і практично втілений на Полтавщині на поч. XX століття. Одним із його засновників вважають уродженця с. Патлаївка Полтавського повіту Дмитра Михайловича Дяченка (1887 – 1942). Яскравими представниками цього напрямку були: Опанас Георгійович Сластіон (1855 – 1933), Василь Григорович Кричевський (1872 – 1952), Є. Н. Сердюк (1876 – 1921). Першим і

найскравішим прикладом українського архітектурного стилю став будинок Полтавського губерньського земства (нині Потавський краєзнавчий музей), споруджений у 1903 – 1908 рр. за проектом В. Г. Кричевського і розписаний всередині С. І. Васильківським і М. С. Самокишем [6].

*Рис. 1. Будинок
Полтавського губерньського земства
House Poltava province zemstvo*

Серед катеринославських будинків початку ХХ ст. найвизначнішою пам'яткою, що увібрала народні мотиви, став величний будинок інженера В. М. Хреннікова, до спорудження якого мав особливо тісне відношення Д. І. Яворницький. Нині це дніпровський готель «Україна».

Будинок займав важливу в містобудівному відношенні ділянку на головному проспекті міста, і тому мав виразні й помітні в силуеті Катеринослава форми, зокрема, башти з високими дахами наметового типу і куполом. Для цього були підстави, що викликані функціональним призначенням будинку, у якому була житлова частина – помешкання і готель, магазин, ресторан і, головне, театральна зала для української драматично-музичної трупи, сцена, приміщення для артистів, фойє та ін. Багатофункціональність споруди стала важливою підставою для створення виразного художнього образу з яскраво виявленою народностильовою спрямованістю архітектурних форм [7, с. 224].

Композиція будинку Хреннікова не була випадковою. Архітектор П. П. Фетисов для вдалого її вирішення вивчав зріці народної творчості Поділля та Волині. Авторський колектив проекту прагнув створити будинок, образ якого увібрав народне розуміння архітектурної краси, великі зодчеські традиції нашого народу і досягнення новітньої будівельної техніки. Саме тому тут були й білі типово українські стіни, і шестикутні, «запорозькі», вікна, і високі мальовничі за формою дахи, і барвисті майоліки, і різьблені дерев'яні деталі, і – разом з тим – залізобетонні перекриття між поверхами, і металеві ферми перекриття залу, і металевий каркас куполу, і великі, на два поверхи, скляні вітрини. Дуже важливими виявилися ключового значення деталі,

розміщені у кількох місцях будинку, наприклад, за взірць форми капітелей колон фронтона П. П. Фетисов узяв рішення капітелей із дерев'яного собору в Таращі, про який Т. Г. Шевченко писав, як про типово козацьку церкву [7, с. 237]. На жаль, образ цієї споруди значно змінено під час реконструкції, здійсненої у наш час.

*Рис. 2. Житловий будинок В. М. Хреннікова
Khrennikov's residential building*

У радянський період спостерігалася певна стагнація розвитку українського стилю в міській забудові. Згідно з ідеологічними настановами радянської епохи «звернення до національної традиції відбувалося шляхом накладання штампів, запозичених у селянського мистецтва, на позанациональні урбаністичні об'ємно-просторові структури» [1]. Колоніальне становище України зазначеного періоду передбачало меншість українців у складі міського населення і ще менший його відсоток у складі міської еліти. Представниками цього меншого відсотка, що належали до художньо-проектних професій, робилися певні спроби втілення у своїх творах українських ознак. Подальші процеси денационалізації суспільства негативно позначилися на розвитку дизайнерської культури України [1].

Таким чином, село залишалось єдиним природним середовищем подальшого розвитку будівельних українських традицій. Створена за народними традиціями житлова забудова становила досить велику частку житлового фонду в селах, адже в повоєнний час народні технології зведення житла, що спиралися на місцеву матеріальну базу, організацію колективної участі у зведенні кожного об'єкта (толока) і не вимагали високого рівня механізації, допомогли досить швидко відновити житло на українських землях, перетворених під час боїв на суцільну руїну і згарище.

Основним типом традиційного житла всюди в Україні є хата, яка належить за сучасною міжнародною класифікацією до так званого Breithausbau – «широкий сільський житловий будинок». Традиційна українська хата, за визначенням багатьох іноземних мандрівників і

дослідників, які свого часу побували на наших землях, являла цілком оригінальний витвір народу, була самобутнім явищем в історії архітектури, високим зразком будівельних, мистецьких, етичних та естетичних конструкцій. Зводячи той чи інший тип житла, народні будівничі опрацювали цілу систему симетричних прийомів з використанням унікальних і пропорційних силуетів. Не випадково французький військовий інженер Боплан, мандруючи в XVII столітті по Дніпру, захоплювався високим мистецтвом народного зодчества. Інший іноземець – німецький географ Йоганн-Георг Коля, котрий у 1838 році побував на Україні, відзначав у своїх мандрівних нотатках: «Українці живуть в охайних, завше підтримуваних у чистоті хатах, які начебто усміхаються до тебе. Господині не задовольняються тим, що кожної суботи миють їх, як це роблять голландці, але ще й раз на два тижні білять житло. Від того хати на Україні виглядають вельми чепурно, немовби свіжовибілене полотно» [2; с. 19].

Суттєвий вплив на становлення народної архітектури, характер та розміщення житлових будівель мали природні умови. У кожному ландшафті формувалися власні моделі народних жител. Хоч у цілому житла на Україні мають чимало спільного, однак кожен регіон характеризується своїми відмінностями, які найкраще відповідали географічним і кліматичним умовам (наявність рельєфу, будівельного матеріалу, опадів, певних впливів тощо). Типологічно форми житла поділяються на кілька осередків – подільський, поліський, південноукраїнський, Середню Наддніпрянщину, Слобожанщину; зона Карпат, у свою чергу, ділиться на Бойківщину, Лемківщину, Гуцульщину та Закарпаття.

Для подільського регіону властиве каркасно-глиносолом'яне житло. Здавна стіни в хатах будували з ліски або грабового хворосту, які обмащували глиною, перемішаною з половиною. Пізніше (XVIII – XIX ст.) найбільш поширеною була валькована техніка – суміш глини та суглинки з житньою соломою. Почасти будували житло з цегли-сирцю або ж каменю. Типологічно воно мало усталену форму – хата з двома житловими приміщеннями, розділеними сіньми.

Поліське традиційне житло найдовше зберегло давній слов'янський тип – однокамерне помешкання зі стебкою і кліттю, які виконували функції допоміжних господарських прибудов. Стіни зводили із суцільних кругляків або колотих плах переважно із сосни, іноді з осики чи вільхи. Дах крили дошками (драницями) та соломою. На початок минулого століття переважали двосхилі, а пізніше чотирихилі дахи. З огляду на економію матеріалу до житла нав'язували численні господарські приміщення і, таким чином, утворювалися довгі хати як релікти замкнених дворів.

На Півдні України, у зв'язку з бідністю лісів, основними будівельними матеріалами були камінь і глина з широким використанням вапняку та

черепашника. Житлові споруди переважно нагадували напівземлянкові форми. Як засвідчують історичні джерела, їх здебільшого будували представники козацької бідноти у XVI – XVII століттях. Такі хати мали досить гарне художнє оздоблення: стіни обмащували синюватими, як високі небеса, відтінками; декоративне кольорування присутнє також на вуглах, попід стріхою, навколо вікон.

На Середній Наддніпрянщині переважали каркасні та зрубні хати. Будівельним матеріалом були солома, очерет, лоза, почасти камінь. На Уманщині до початку нашого століття широко користувалися настінним розписом. Дахи на хатах мали чотирихилу форму з «дармовисом» – довгим виступом стріхи на причілку, під яким зберігали господарське начиння.

На Полтавщині, як і в цілому на Слобожанщині, широкого розповсюдження набули мазанки й глинобитні хати з переважанням трикамерного житла. Помешкання відзначалося особливою ошатністю, із значною кількістю декоративних оздоб.

Карпатський регіон характеризується чи не найбільшим розмаїттям конструктивних і мистецьких ознак. На Бойківщині ужиткувалися справжні шедеври народної архітектури горян. Високі й стрімкі дахи, мистецьки оздоблені галереї – прибудови обіч стін – вдало контрастують з оточуючим середовищем – млинами, церквами, іншими спорудами. Будівлі зводили переважно з ялиці та смереки. Стіни жител, на відміну від інших регіонів, не біляться.

Надмірною суворістю і стриманістю позначена архітектура в лемківському житлі. Цікавим і своєрідним елементом тут є традиційний «квіт», котрий, як правило, малюють на дверях.

Якщо на Бойківщині і Лемківщині зовнішня структура будівель нагадує м'які і легкі обриси, то гуцульське житло детермінує спокійніші форми, відзначається меншими розмірами. Особливо оригінальним є комплекс будівель, які прийнято називати замкнутими дворами або граждами. Це досить зручні в умовах лісу міні-фортеці. Житло з господарськими спорудами будували в формі закритого двору. Проникнути в обійстя лісовим хижакам чи злодіям надто важко – воно оточене суцільним оборонним квадратом. Такі типи іноді зустрічаються і на Поліссі.

На рівнинному Закарпатті оселі вже нагадують центральні області України – білі хати з трикамерним плануванням. Тут широко практикується мистецьке опорядження зовнішніх стін, вигадливі форми огорожі тощо.

Оригінальність внутрішнього планування української хати, як правило, виявлялася через світоглядні уявлення та обряди, пов'язані з окремими предметами: піччю, столом, скринєю, лавами, жердками-полицями, символіка яких у етнічній духовній культурі є своєрідною для українців. Щодо інтер'єру житла, то він серед українців, білорусів,

росіян ще з часів давноруського періоду визначався типологічною єдністю: внутрішній кут хати займала вариста піч, по діагоналі від неї – червоний кут, у якому розміщувалися ікони, прикрашені рушниками, квітами та зіллям; за бічною стіною печі влаштувався дерев'яний настил («піл»), поблизу нього – скриня, далі – колиска; вздовж чільної та причілкової стін встановлювали лави, прикрашені веретами, коцями або килимами, біля дверей та понад ними – мисники для посуду, а над вікнами чільної стіни – хлібну полицю [3].

Традиційні народні технології проектування й зведення житла залишалися майже незмінними протягом століть, проте бурхливий розвиток науки і техніки, докорінні зміни соціальних умов у XX сторіччі не могли не вплинути на уявлення українців про «ідеальне» житло. Як зазначають дослідники історії українського традиційного будівництва, у цей період «в Україні народна форма будівництва житла поступилася уніфікованій – будівництву житла за типовими проектами. У 80-х роках XX ст. в проектних інститутах України активно створювалися нові проекти індивідуальних житлових будинків з поліпшеним плануванням і високим рівнем опорядження» [5, с. 149]. Типові проекти також враховували природно-кліматичні особливості різних регіонів України. Традиційні матеріали замінюють сучасними високотехнологічними новинками. У декорі також відбуваються зміни. Відходять на задній план трудоміські технології розпису, різьблення, кустарного гончарства тощо.

Уніфікований спосіб будівництва надавав можливість значно збільшити обсяг забудови, проте майже виключав традиційне бачення принципів органічності житла й природного середовища, духовного й естетичного наповнення житлового простору [5, с. 152].

Сучасні високі технології, матеріали й обладнання надають майже необмежені можливості в створенні нових форм. Поряд з цим спостерігаємо загальносвітову тенденцію «повернення до джерел», дослідження й інтеграцію до сучасної архітектурно-будівельної практики традиційного національного досвіду організації предметно-просторового середовища. Головною сучасною інновацією в дизайні кінця II – початку III тисячоліття тепер почало виступати таке дизайнерське проектування, яке орієнтується на екологічні пріоритети, меншу уніфікацію та стандартизацію розробок, нелінійність загального дизайнерського поступу [1].

Український дизайн, зокрема архітектурний, має трансформуватися у річищі глобальних дизайнерських інновацій початку III тисячоліття. Для суб'єктів дизайн-діяльності визначають три рівні складності творення вітчизняного дизайнерського продукту: поверхове накладання візуальних національних стереотипів на дизайнерські форми; висококваліфіковане дизайнерське творення на світовому рівні щодо повторювання модних форм,

винайдених дизайнерами західних країн; високомистецьке дизайнерське творення із залученням глибинних цінностей національної культури України у синтезі їх із найновітнішими досягненнями світової дизайнерської думки.

Традиційна українська хата в такому аспекті виявляється ідеальним джерелом естетичних і технологічних ідей, придатних для творчого переосмислення на сучасному етапі, універсальним екооб'єктом і яскравим прикладом формування й розвитку потужної життєздатної традиції, основою для актуалізації одного з ключових архетипів української духовної культури.

Серед вітчизняних дизайнерів найпопулярнішими є таке використання народних традицій у сучасних проєктах: орієнтація передусім на натуральні матеріали; стилізація інтер'єрів, при якій елементи народного житла не копіюються буквально, а делікатно залучаються до створення відчуття національного колориту (як правило, це деякі види меблів з натурального дерева, килими й текстиль з національними орнаментами); характерна кольорова гама – білий, бежевий, блідо-блакитний відтінки, «живі» кольори дерева у поєднанні з яскравими акцентами (зелений, червоний, жовтий, червоногарячий).

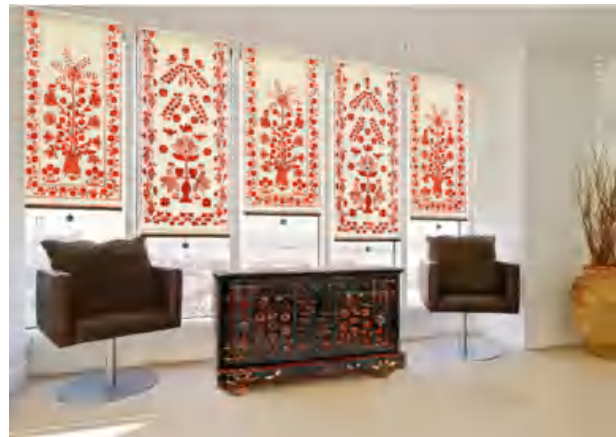

Рис. 3. Мотиви традиційної української вишивки в сучасному інтер'єрі

Motives traditional Ukrainian embroidery in modern interior

Мал. 4. Петриківський розпис
в сучасному інтер'єрі житлового приміщення

*Petrikivsky painting
in a modern living quarters*

Рис. 5. Петриківський розпис
в інтер'єрі навчальної аудиторії ДВНЗ ПДАБА,
м. Дніпро

*Petrikivsky painting in classroom
Prydniprovskaya Academy
of Civil Engineering and Architecture,
Dnipro*

Найбільш аутентичним український національний стиль виглядає в екстер'єрі й інтер'єрі заміського будинку або дачі. Тут є можливість створити традиційну піч, відповідно оформити подвір'я тощо.

Рис. 6. Традиційна українська піч
в інтер'єрі заміського будинку / *Traditional
Ukrainian stove in vacation home*

Чудово ілюструє описані принципи, наприклад, особняк, нещодавно збудований у м. Дніпро за проектом місцевих молодих дизайнерів. Він представляє собою сучасну садибу, виконану в традиційному українському стилі. Авторам новаторського архітектурного проекту вдалося природним чином переосмислити канонічний тип традиційної української мазанки і дати їй нове життя. У споруді вдало поєднали давню народну архітектуру з сучасними методами й рішеннями в дизайні комфортного житла. Зовні дах будинку покритий очеретом, а стіни пофарбовані в білий колір, що робить будинок схожим на українську хату.

Рис. 7. Приватна садиба в українському стилі,
м. Дніпро, поч. XXI ст. / *Ukrainian style at Private
farmstead, Dnipro, the beginning of the 21st c.*

Паркан навколо будинку стилізований під частокіл з тонких жердин. Крім цього є традиційний льох, майданчик для мангала, дерев'яна тераса з альтанкою, жердина з колесом нагорі для гнізда лелек, басейн і навіть скіфська баба.

Інтер'єр цієї садиби є прикладом гармонійного доповнення сучасного простору традиційними символічними елементами. Дідух у передпокої, традиційне оформлення головного входу до помешкання можуть трактуватися як чисто декоративні складники цього середовища, але можуть наділятися також обереговою функцією.

Рис. 8. Приватна садиба в українському стилі, м. Дніпро, поч. XXI ст. Фрагмент 1 поверху /

Ukrainian style at Private farmstead, Dnipro, the beginning of the 21st century. Fragment of 1 floor

Оновлюваною національною ідентичністю в дизайні є сукупність дизайнерських форм, які цілеспрямовано створюються професіоналами як такі, що мають відтіняти національний дизайнерський продукт від інших, які існують у світі. Концептуальними засадами творення оновленої національної ідентичності у дизайнерській сфері

України має ставати усвідомлення суб'єктами дизайнерської діяльності єдності й суперечності національного з глобальним. Стрижнем цього усвідомлення повинно бути розуміння самої природи перемагання загальнолюдського над національним у дизайнерській культурі: загальному наперед визначено виграти у часткового, але виграш цей має подвійний характер. Перемагання загальнолюдського передбачає зростання ролі часткового, тобто національного [1].

Сучасним митцям, архітекторам, дизайнерам варто пам'ятати важливу тезу Д. І. Яворницького, сформульовану ним ще наприкінці XIX ст.: «Увлечение стариной не есть увлечение праздного ума, а есть необходимая потребность всякого просвещенного человека, ревниво относящегося к деяниям своих предков и заботливо воздвигающего здание для своих потомков» [6]. Таким чином, знання, розуміння й творча асиміляція здобутків української національної культури є важливою умовою формування національної ідентичності суб'єктів дизайнерської діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Даниленко В. Я. Дизайн України у світовому контексті художньо-проектної культури XX століття (національний та глобалізаційний аспекти) : дис... д-ра мистецтвознавства: 05.01.03 / Львівська національна академія мистецтв // В. Я. Данилюк. – Л., 2006. – Режим доступу : <http://www.disslib.org>.
2. Данилюк А. Г. Українська хата / А. Г. Данилюк. – К. : Наукова думка, 1991. – 110 с. 3
3. Євсєєва Г.П., Савицький М.В. Історія та традиції українського народного житла Придніпровського регіону / Г. П. Євсєєва, М. В. Савицький. – Дніпропетровськ : ПДАБА, 2016. – 269 с.
4. Євсєєва Г.П. Традиції українського народу у формуванні архітектури житлової забудови екоселень / Г. П. Євсєєва. – К.: Вісник ПДАБА, 2013. – № 10 (187). – С. 64 – 68.
5. Масненко В.В., Ракшанов В.Б. Українська хата / В. В. Масненко, В. Б. Ракшанов. – Черкаси: Брама – Україна, 2012. – 190 с.
6. Хоткевич Г. Земський дом у Полтаві // Артстичний вісник. – Львів. – 1905. – Ч. 9 – 10. – Режим доступу : <http://bastion.tv/figures/opanas-slastion-poltavskij-zodchij-duhu-nacionalnoyi-tvorchosti>.

REFERENCES

1. Yevsieieva G. P. and Savvitskyi M. V. *Istoriia ta tradytsii ukrainskoho narodnoho zhytla Prydniprovskoho rehionu* [The history and traditions of Ukrainian folk dwelling Dnipro region] / Yevsieieva G. P. and Savvitskyi M. V. – Dnipropetrovsk : PDABA [Prydniprovskaya Academy of Civil Engineering and Architecture], 2016. – 269 p.
2. Danilenko V.Y. *Dyzain Ukrainy u svitovomu konteksti khudozhno-proektnoi kultury KhKh stolittia (natsionalnyi ta hlobalizatsiyni aspekty)* [Design Ukraine in the global context of art and design culture of the twentieth century (globalization and national aspects)] // V. Y. Danyluk. – Lviv : Lvivska natsionalna akademiia mystetstv [Lviv National Academy of Arts], 2006. – Rezhym dostupu [Access] : <http://www.disslib.org>.
3. Danyliuk A. H. *Ukrainska khata* [Ukrainian cottage] / A. H. Danyliuk. – Kiev : Naukova dumka [Scientific Thought], 1991. – 110 p.
4. Evseeva G.P. *Tradytsii ukrainskoho narodu u formuvanni arkhitektury zhytlovoi zabudovy ekoposelen* [The traditions of Ukrainian people in shaping the architecture of residential development ekoposelen] / G. P. Evseeva. – Kiev : Visnyk PDABA [Bulletin PSABA], 2013. - № 10 (187). - P. 64 - 68.
5. Masnenko V. V. and Rakshanov V. B. *Ukrainska khata* [Ukrainian cottage] / V. V. Masnenko and V. B. Rakshanov. – Cherkasy: Brahma – Ukraina [Gateway – Ukraine], 2012. – 190 p.
6. Khotkevych H. *Zemskiy dom u Poltavi* [Zemsky Home in Poltava] / H. Khotkevych // Artystychnyi visnyk [Artistic Bulletin]. – Lviv. – 1905. – Part 9 – 10. – Rezhym dostupu [Access]: <http://bastion.tv/figures/opanas-slastion-poltavskij-zodchij-duhu-nacionalnoyi-tvorchosti>.